

ПСКОВ. (СЭТА). Псков обласка Ленин орденин тысыры-биле хол-баштыр областың Пушкин аттыг шии театрыга байырыг хурал болган. Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде областың ажылчы чынарның партизан шимчээшкенине идеялык киржилгези болгаш эрес-маазырыг болганы дээш база улус амжал-агынын хөгжүдеринге чедип алган чедикшиинери дээш Ленин ордени-биле ол областы шаңкаан.

СЭКП ТН-ның Политбюроунуң төжүгүнү А. Я. Пельше ол бедик шаңкалды тывыскаан. СЭКП Төп Комитетинин, ССРЗ-нин Дээди Совединин Президиумунун болгаш Совет чакан-чык мурнундаан областың амжалчынарынга, колхозчуларынга, интеллигент-чилярынга, бүгү амжалчы чонунга ол бедик шаңкал-биле холбаштыр эш Пельше изиг байырыг чедирип, Тар-дээш чурттуң чаагай чоруу дээш тургузукчу амжал-ишке аларның чаа чедикшиинерин болурун күзөөн.

Бедик шаңкал дээш дыка хей өр-торлар партияга болгаш Совет чаканка чуреткиң ханымдан өөрүп четти-ришкини илергейлеп, Улуг Ок-тябрьның 50 чылга күш-амжалчы чедикшиининг умуражыр дээш улус мүмекшиининг амжалдарын айт-кап турган.

Көмө-хөлбээ республикаларның болгаш областарның төлээлери бедик шаңкал-биле холбаштыр псковчулар-га изиг байыр чедирген.

СЭКП ТН-ның, ССРЗ-нин Дээди Со-вединин Президиумунун болгаш ССРЗ-нин Министрлер Чөвүлелиниң дадыга байырыг чагааны хуралдың киржикичлери чоруткан.

(СЭТА).

**БУМЕДЬЕН
ЧАНА БЕРГЕН**
АЛЖИР. (СЭТА). АУДР-нун Рево-люстунг чөвүлелиниң дагызы Уари Бумедьен Совет Эвилелинге болгаш Югославияның Социалистг Федер-ативтиг Республикасыга албаның аян-чоруун кылдып чорааш, июль 14-те Алжирде чамык келген. Москвага болгаш Белградка Бумедьен Совет Эвилелиниң болгаш Югославияның куруве амжалдачылары-биле чуга-лажымшыкчыларын кылган.

(СЭТА).

БАЙЫРЛАЛ МУРНУНУҢ ЧАРЫЖЫ

Бистиң республиканың үлөтүр буюрулгелеринин амжал-ишчилери Октябрь революцияның алдарлыг улуг байырлалыга күш-амжалчы бел-леттерин умуражыр дээш калбарган социалистг чарышка бедик көргү-зүлгөриң чедип ап турар.

Улетпүрүнүн нийти продукциязын буюруп үндүрериниң беш айлар планы нийтизи-биле 108 хуу күөсеттинген болгаш эртен чылдың ол-ла үези-биле деңизерге, нийти продукция бүдүрериниң хемчээли 7,1 хуу өскөн. Күш-амжалчы бүдүрүчүлүүн бедиктериниң планы амыр күөсеттин-генден, пландан ажыр 976 муң рубльге немелде продукцияны бүдүргөн. Ол ышкаш үлөтүр продукциязындан хемүр даш, даг-дугу, дээр-анылга кылыгылары, хлөб продуктулары, электри энергиязы дээр ышкаш эң көл хөвирлерин бүдүрүп үндүрериниң беш айларда планы чедикшиин-күөсеттинген.

Байырлал мурнунуң социалистг чарыжыга кирип тура, алган бедик хүлээлгелерин «Тыва даг-дугу» комбинаттың, типографиянын, алгы за-водунун, ызылдың электростанциязынын, автосептелге заводунун, Чада-наның хемүр даш разрезиниң коллективтери бүгү көргүзүлгөр талазы-биле чедикшииниң күөсеттинер.

Юбилейиң чылдың социалистг чарыжының утка-шынары, эчис со-рулгалары улам-на байлашып, чаартынып турарын демдегээр чугула. Республика үлетпүрүнүн амжал-ишчилери продукцияның хемчээлин көвүдөдери-биле чергелештир оң шынарын экижер, бот-үнезин чиге-дир, бүдүрүлгениң орулгалыг чоруун болгаш культуразын бедикер дээш төдөргү хүлээлгелерин алганнар. Улетпүр коллективтеринде калбарган со-циалистг чарыштын муракчыларынын саны соксаал чок өзүп турар.

Бүдүрүлгелерде партия болгаш профэвилел организациялары хама-рышкан коллективтеринге социалистг чарышты, ылаңгыла оң дээди ха-вири коммунистг күш-амжалчы шалыпчылары болгаш бригадалары деп ат дээш шимчээшкени күөстөлдирер талазы-биле башкарыкчы болгаш ор-ганизачы улуг амжалдары чорууп турар. Маңаа хамаарыштыр Чада-наның хемүр даш разрезинде (секретары эш Дворник), алгы заводунда (се-кретары эш Кудря), Хөвү-Аксының электростанциясында (секретары эш Бабкин) партия эге организацияларының эки амжалын демдегеп болур.

Бүдүрүлгениң технологтуг чоруулгаларын болбазырагайжыдарына-га амжалчы чонун чогадыкчы идеялык көдөрүлүп турар. Амгы үеде бис-тин үлөтүр бүдүрүлгелеринде 1000 ажыг чаартыпчылар болгаш чогаа-дыкчылар бар, аларның чогадыкчы амжалдарын бүдүрүлгеге амжал-ла шимчээшкениндан алаа чогуу камналга планын беш айларда амыр күө-сеткенер.

Республика үлетпүрүнүн амжал-ишчилеринин чедип алган чедик-шиинери-биле чергелештир чөптөстөр болгаш шимтирлеттинген айтырыг-лар ам-даа хей дээрзин айтыры чугула. Эртен беш айларда 11 бүдүрүл-гези республиканың үлөтүр коллективтериниң 20 хуузу нийти продук-ция бүдүрериниң планын күөсетпаанер. Ылаңгыла Чадаананың амдырал хандырылга комбинатының амжал-чоруулгалы мурнукуздан дөрайтааны улуг дүрүзүзүнн болдуруп турар. Ол комбинат машина-чөптөстөр болгаш яныз-бүрү дерилгелер, материалдар-биле бүрүн хандырылган. Ыңчал-ажык төдөргү удурулгалың кошпаандан, кадрлар-биле амжалдыг сула-зындан бүдүрүлгө планы чыл эгезинден бээр үргүлчү күөсеттинмейл мав-ген. Республиканың Амдырал хандырылга министрствозундан (эш Дар-жа) болгаш СЭКП-ниң Чөөн-Хөмчик райкомундан (эш Куулар) ол бүдүрүл-гениң амжалын экижерде талазы-биле боттуг хөмчөглерин аллары негет-тинип турар. Пиво заводу, «Тыва тудуг» трезиниң үлөтүр бүдүрүлгелер комбинаты, ызылдың тууйбу заводу планыг онзалгаларын ай, ивартал санында чедир күөсетпейн турар. «Кызыл-Хавак» шахтазы болгаш Тожу-нун амдырал хандырылга комбинаты нийти продукция бүдүрүп үндү-реринин хемчээлин эртен чылгы деңгеминден куудулаткан. Ол ышкаш тууйбу, чугай, тудуг амыр, колбаса кылыгылары, чалаа сүт продуктулары дээр ышкаш, продукцияның чамдык хөвирлерин бүдүрери эртен чыл-дазындан өзгөжөн. Эртен беш айларда күш-амжалчы бүдүрүчүлүүн бе-диктериниң планын пиво заводу, Тожунун, Чадаананың болгаш Бай-Хаак-тың амдырал хандырылга комбинаттары күөсетпаанер. Продукцияның шынарын бедикер талазы-биле амжалдар ээт комбинатында, аш-чөм үлөт-пүрүнүн эргелелинде, райондарың амдырал хандырылга комбинаттарында болгаш тудуг материалдарының үлетпүрүнүн эргелелинде ам-даа көм-чүг кошмак чорууп турар.

Амгы үеде, улуг байырлалга төлөптиг умуражыр дээр чарыш хүн-бу-руде улам-на калбарып турар, чөп-чөрдө партия, совет болгаш амжал-агый органдарындан социалистг чарышты удурутуп экижерде, оң түң-нелдерин чогуур ай-шаанда ундүрери, муракчылары маңтап деткири, хождуп турарларга практиктиг дузаны чедирбешаан, өрү көдүрери ка-жангындан-даа артык негеттинип турар. Ыңчангаш массалар ортузунга организациячы, политиктиг болгаш кижизидилге амжалдарын бүгү-ле кол-лективтер болгаш кижилеруу боттарынга алган хүлээлгелерин чедик-шиининг күөсеткен турарын хандырычыне угандыры чугула. Ол дээрге улуг байырлалга эң эки белек болуп умурлуг.

СТАНДАРТТАР, ТЕХНИКТИГ ДЕПШИЛГЕ

Стандартизация талазы-биле Делегей организациязының Кол Ассамблеязының VII сессиязы

Стандартизация талазы-биле деле-гей организациязының (ИСО-нун) Кол Ассамблеязының VII сессиязы июнь 14-те Брюссельде Сьездилер ордуу-нда ажыттылган. 40 күрүлелерни тө-дөлөөн ийи муң чыгам делегаттар болгаш аалчылар ында чыылган.

СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлели-ниң Дагызын ораакчызы В. Н. Новиков делегаттарга болгаш аалчы-ларга байыр чедирген. Тургузукчу ажыл-иштиг бистиң чуртувус тай-бындың херезиң чайгылыш чок кам-галар турар деп, ол чугаалаан. Улу-стар аразына бижыг тайбынны че-дип алары—чугаа дайының тавар-ыштыры болуру уржуктардан болгаш чөвүлал-ишчилектерден кижил-дерин адырып аларынын эвес, ха-ри ам эртем-техниктиг революция-га үндөүлөш тургустунуп турар кайгамчык улуг аргалары кижиле-реттенги арте-ажыктарыга таары-птыр чедикшиининг амжалдары-ның база шимтирлетилген негедел-дер. Продукциянын шынарын эки-жерде артык бөрү кабык стандар-тизация эртем-техниктиг революция-да чугула черин эдеп турар.

Совет Эвилелинде стандартизация талазы-биле амжалдарың программа-зы улус амжал-агынын хөгжүдериниң

ийти күрүлелер перспективтиг бо-лгаш агар планнарының чарыбыс ке-лини болур. Оон-биле калы ССРЗ-ниң чааа стандартизация чурттар ара-зынга үрө-түндөдиг, эртем-техник-тиг кады амжалдажылганы хөгжүд-ерин болгаш оларның даштыкы са-дыг харылааларың калбарының талазы-биле негеделериниң бирөөзи болур улуг ужу-дузаның кылдыр кө-рүп турар.

Сессияны киржикичлеринге ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Да-гызы А. Н. Косыгинниң чагааны В. Н. Новиков номчаан. Ол чагааны чыгаланнар чыгы-биле уткаан.

ИСО-нун президентини Д. Гандиге өсө берген. Москвада амгы ужура-жымшык—ИСО-нун Кол Ассамбле-язынын мурнундагы бүгү сессия-ларындан эң-не калбак төлөүлөгилеги амгы сессиязы—стандартизациянын айтырыгынын бүгү делегейде бе-дик сонугралдыг херезини-дир деп, ол демдегелен. Делегей стандартиза-циязынын ажытыг чүдүлгелер кижиле-реттенги амжалдар ужурут, ың-чангаш бистер бүгүде улам улуг кү-женишкенин-биле амжалдар хү-лээлгелер бие. Техниктиг депшилге чүгле ындай арте-биле дөңгө башып болур.

ИСО-нун ат-алдары өзүп турар. Делегейин 300 ажыг организация-лары-биле харылаа тулуп турар бис деп, Д. Ганди чугаалаан.

Моон мурнундагы сессиянын соон-да эртен үш чыл үеин бүгүдүзүңде стандартизация талазы-биле чүс-чүс ажыдарын парлап чарлаан. 1967—69 чылдарда 900 ажыг сүмелерни бадыладып кинер деп турар.

СЭКП-ниң Эртемдер академия-зынын ораакчы президентини академик Н. Н. Семенов чыгаланнарга байыр чедирген, стандартизациянын ажык-тыг чүдүлгелерин болгаш эртем-биле оон харылааларынын дугайын чу-галаан. Амгы үеин бедик хөгжүд-елгил бүдүрүлгелерин байдалдарында стандартизация бүдүрүлгелерни ор-ганизация эртем-техниктиг болгаш экономикактиг кол-кол талаарыны хаара туткан техниктиг хөбүлүжү-дүлгө болуп турар деп, ол делегет-леон. Ол дээрге болдуруп ужу-дузаның талазы-биле алаң-бүрү чур-тарынын эртем-техниктиг кады амжал-дажылганын чаагай, бирги черге-лиг чүдүп болур. Ол талазыга деле-гейин калы амжалдажылганын хөг-жүдери чурт бүрүзүңүң экономика-зын көдүреринге, делегей депшилге-

геиниң улам буртунаарлаашкыны-га, бүгү делегейде тайбыны быжыг-лаарыга изиг бээр.

ИСО-нун президентини чороан З. Вегелиустун допч чугааның соонда ССРЗ-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң чанында стандарттар, хөм-чээшкенир болгаш хөмчөг приборла-рынын комитетиниң дагызы В. В. Бойцов чыгаланнарга чүве чугаа-лаан. Бистиң үеисте стандартизация талазы-биле эки тургускан амжал чокта кандыг-даа чурттуң экономика-зы чедикшииниң хөгжүп шыдавас деп, ол чугаалаан. Баранынгар дайы-кайызынга ажыктыг кылдыр сөлүтүр, аажок хей продукцияны сөөртүр, идегелдиг харылааларын дүргөн тургузары болгаш өскө-даа ол амжалыг ындай айтырыгыларын шим-тирлөөрине делегей стандарттары эргежок чугула.

ИСО-нун чедиг сессиязы ийи не-дела тургүлүлөр. Билгелериниң тус-тус адыраларынын айы-биле тургус-кан техниктиг 52 комитет амжалдар. Хөгжүп турар чурттарга стандартиза-ция талазы-биле конференцияны сес-сия үезинде бир-ле дугаар чоруларын база төлөүлөгөн.

(СЭТА).

ОКТАБРЬНЫҢ АЛДАРЫ — БӨГҮНГҮ АЖЫЛ-ИШТЕ

Септелге шалыпкын Ажыл-ишчи дуаа

Улуу-Хем районун «Найрал» совхозунда тараа ажаар болгаш ситен белекээр машыаларың, чөптөк-хөреселдериниң септелге шалыкчы чорууп турар. Бо хүнерге чедир 18 комбайн, ситен кезер 18 машина, 11 трактор грабильдер, 17 эгт грабильдери, көдүртүр 7 волкуншалар, сараат салыр 3 машина септелгелер бүртү үнөп болгаш шынары база багай эвес болган.

Тараа болгаш ситен ажаар техника, чөптөк-хөреселдерин септелгелер дүргөн доозар, септелгениң шы-нарын бедикер дээр чарыш комбайнериниң болгаш механикаторларың аразына калбарган. Ол чарыштын амга чедир тилекчилери Даваа Дадар-оол, Бурбузал Балуу, Баче-оол Дөжүмөй, Александр Турков олар болуп турар. Бо механикаторлар септелгелер хүн норманы 110—130 хуу чедир күөсетпешаан, кылгай амжал-дыг шынары экижилеп турар.

Мөрөң школазының 6—7 класта-рының өөреникчилери практика эр-тирлэп, кыргызчаларга улуг дузаны көргүзүп турарлар. Өөреникчилер улуг улустан дудашпайн, хол хачы-ам-биле кыргыз норманы амжыр

күөседип турарлар. Чыжаа, 38-теп 41 кг чедир кыргыз турар Зол Соля, Зол Шелез, Зол Көкөй, Соля Янык-ма ышкан күш-амжалга ынак өөр-еникчилер хей.

Б. САТ.

КӨКТҮГ-ШЫКТЫГ ТАЙГАЛАРЖЕ

САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле). «Тес-Хем» совхозтун малчынары ам болур Надымга чедикшииниң уму-ражыр дээр күженишкенин амжал-дап турар.

Амгы үеде бир чугула амжал—ма-лы чайлагалдыры бо совхозта ор-ганизастиг чорууп турар. Шуурмакты, Берт-Дагыны, Орукку-Шынааның көктүг-шыктыг тайгаларыне совхоз-тун мыйыстыг бола малы чайлагал-уңген. Устүү-Шынааның кол чайлаа —Кара-Хөлге чылгы чайлаар.

Шээр малдың чайлагалдыкшыкыны хой кыргызлазының доостурун ма-нап турар. Чоокку хүнерге чедир 6 муң ажыг хой кыргызтыңган, олардан а-зынган дүктен 11 тонна ажыг хире-из курунеге дужааттыңган.

ОРУЛГА
Улуу-Хем районун «Х Улуу зу-раа» колхозунда амжал-ишчилер тее кадарчылары Б. Докур-оол, К. Чап-оол оларның кадарчылары 180 те-се бар. Юбилейиң чылда оларның көргүзүлгелери бедик болуп турар. Бо чылмын үеде бодаан амыр турган, 31 боданыны өстүрүп алааннар.

Улуг Октябрының 50 чылын күш-амжалчы бел-леттер-биле төлөптиг умуру дээр, Танды район-нун «Межегей» совхозунун саанчызы Оюн Нара-мыс бир саар инектен-не 2025 кг сүттү саап аларын күлээнген. Ол хүлээлгенин бедик чедик-шиини-биле күөседип турар. Эртен беш айлар-ның дургузунда ол бир инектен-не 977 кг сүттү саап алган.

Беш чылдың ийги чылдында Эрен районун «Мөрөң» колхозунун малчынары малдың баш санын өстүрер, продуктулук чоруун бедикер дээр социалистг хүлээл-гелерин алган амжалдар турарлар. Малчы-нар колданырын кыштаа хүр ажыгар, малды чаш төдүде хорамча чок болуп турар болгаш амгы үеде кыргызда тулук-теп берген.

Колхозтун Чыңгө-Сукпакта зоотехник Дамды Айзын-оол бригадараан № 1 хой-жык болгаш ажыглаттырмай турган 6 кууду аштап арылаан.

Кара-Хөл кезде Советтин күөс-көмүзүн шимтири-биле Ленин, Гага-рин, Кудурта дээр худумчулары доктааткан болгаш мында чаагайы-дылга уругулулар турар. Суурда дөрт квартал комитеттери чаагайы-дылга амжалын организастап, ба-жеттинери дугаарлаан, ары-шөвөр талазы-биле таймыр амжалын чору-дуп, бар чөптөстерин эдер дугайында чуртталгаларга, албан черлеринге сүмелерин бериш келген.

Амгы үеде колок төвүнде ногаан театры болгаш спорту шөвүнү ту-дугулары тулук чорууп турар, оларын

ны организастыг чорудуп, бедик шывар-лыг хей дүктү ап турарлар. Бригаданың кыргыз хой 4312. Кыргызда пунктуга эки дериттангы, электри агрегат болгаш 20 хол хачызы амжалдап турар, дүк сугар саалдар четчир-биле бар.

Бригада юбилейиң чылда 20 тонна дүк-тү курунеге садарын хүлээнген. Баштайгы хүнерде кыргыздамың түнелди эки болган. Бир хойдан ортума-биле 2,3 кг дүк алдынын турар. Баштай кыргыз дүк-тү күрүнеге 5,4 тонна дужааттыңган.

В. И. Расташенов дуржулгалык комбайнер. Бо мергенжил талазы-биле ол амжалдаш, ам ул чыл ажып турар. Амжал-ишкине кызыман болгаш ол ме-ханизаторнуң нарын болгаш берге амжалынын дуржулгалыг дүргени-биле шимчээдиг алган.

Оң комбайны черле үрөлбөс. Эм-лээр экинге эргелиг деп чөвүңгү хө-ресчизи ол. Расташенов эртен чылмын 700 гектар черниң таразын нести-ринг амаар тургаш, 900 гектарны амжалган. Таразы бо дугаа комбай-нөр өөрүнүн бедик хүндүтелини, чор-гаралын ыңчаар чедип алган.

Бо чылмын кызыман амжал-ишчиге чаа комбайн берген. Ам бо хүнерде ол эш-өөрүнүн эрги комбайннын септээринге дузалажып турар. Юби-лейиң чылды ол база шалыкчы күш-амжал-биле уткууп турар.

ЧУРУНТА: Комбайнер В. И. Рас-ташенов комбайн септелгенинде.

С. БЕЛЕК.

С. Феонистовтун фотолары.

ЧАМДЫК КӨРГҮЗҮГҮЛЕР

Совет арте-чагырган чарык чүс чыл оюнуң байырлалын күш-амжалчы чедикшиинер-биле уткуур дээр Бай-Тайга районун «Кара-Хөл» кезде амжал-агый артелиниң колхозчулары социалистг хүлээл-гелерин алган. СЭКП-ниң XIII съезди-ниң шимтирлерин боттандырып, беш чылдың ийги чылдынын эртен чылдында колхозчу амжал-ишчилер Чадынк көргүзүлгелерин чедип алган-нар.

Малдың баш санын өстүрериниң беш ай планы 110 хуу чүдүн айы-биле планнар амжыр күөсеттинген. Бүрүнеге ээт, сүт садарынын чар-ык чыл планнарын боттандыраар со-рууга-биле 130 баш баш малды, 500 шээр малды семиртиргеле тургускан, июль айнын өсүлгү хүнеринде бе-леткек черинге дужаар. Эртен беш айларда күрүнеге ээт, сүт садар планнар күөсеттинген. Малдан амыр продукцияны бүдүрерин болгаш хү-рүнеге садарын көвүдээр дээр бис-тин малчынарымыс шуудуруг ам-жалдар турарлар.

Эртен чылмын бо үезинге дөд-вээрге бо чылмын бастап кадарчыла-

Лойку бригадаларда үш кыргызда пунктуун дерип кылган, өшкү кыргы-здыла доозулан. Бистиң кадарчы-ларымыс кыргыздалың организастыг чоруткаш, 1,9 тонна эки шынарыл өшкү чөвүгү курунеге дужаган. Кол-хозтун бүдүрүлгө планында бир өш-күдөн 500 грамм дүк алары көрдүг-ен болаа, кадарчылар планын амжыр күөседип, ортума-биле бир өшкүдөн-не 800 граммны кыргыз алган-нар. Хой кыргыздалың чаа өгөлөөн, дүк арбын болуп турар.

Артелиниң ийи фермазынын, сар-дыктын ийи фермазынын малы, 51 кодан шээр мал, семиртилгеле бол-ган амжал баш малды Ажыктарга, Ла-шты-Хөдөргө, Шивилгелерге, Элдиг-Хөмчөгүн баштарында болгаш Де-ле-Колдун тайгаларында оларлар чайлаар. Ам чамдык кадарчылар чайлагаларында көжүп чөдө берген-нер. Кыргызда доостурга, шээр мал-дын коданнары чайлагаларже дөраан түнөр.

Беш чылдың ийги чылдында эла-н туугалары кылмыр бүдүрүлгө пла-нында көрдүнгөн. Колхозчу туугу-лар

дар эртен айларда 14 чуртталга бажымын, 2 чунар бажымын, 3 кы-зыл буудуңу, хойга 3 какааны, быдаа кинир бир какааны болгаш Боода сүт-бараан фермазында электростан-цияны тулуп, амжалдаа кинерген. Малчынары өгөр-биле хандылар соруга-биле 20 өгө мыйын чаап кылгаш, олар-белчирилгил черлер че-зип, мал семиртип кадарчыларга чаа өгөлөрүн дерип берген.

Колхоз баштаар чери чоңуң кул-тура-амыралыкчы, хандырылгачы кичээлгени салып келген. Сес чыл школаның столоваянын бо чылмын тулуп амжалдаа кинерген болгаш колхозтун столоваянын, аал-чылар бажымын, бежен орунун тургурут эленин эде дерип кылган. Баш таарар болгаш чуртк тырттар черлерин база ажыткан. Колхозчу амжал-ишчилеринин салдыг талазы-биле хандырылгачы дыка амжыган.

Кара-Хөлчүлөр суур чаагаймыл-газынын талазы-биле эртен чылдар-да чамдык амжалдарын кылдып чорут-кан. Кара-Хөл суурда бүдүрүлгениң, культура-амыраадың, чуртталга-

ның хей туугалары кылдыңган, көш-күн чораян арааттар сууржуп, коллек-тивтиг амжал-агынын хөгжүдүп, бай амжалдарда чурттал турарлар. Бо чылмын суурда 1125 дес анзы-бүрү үнүштер тарыттыңган, сугарылга бугазын септеп кылгаш, худумчуларда арыктар каскап, олурткан малдарын сүт-биле хан-дырган. Ары-шөвөрни сагыр со-рулга-биле бо чылмын 16 чаа арыг-ларын черин тулуп, амжалдаа кин-ерген болгаш амжалдажылганын турган 6 кууду аштап арылаан.

Кара-Хөл кезде Советтин күөс-көмүзүн шимтири-биле Ленин, Гага-рин, Кудурта дээр худумчулары доктааткан болгаш мында чаагайы-дылга уругулулар турар. Суурда дөрт квартал комитеттери чаагайы-дылга амжалын организастап, ба-жеттинери дугаарлаан, ары-шөвөр талазы-биле таймыр амжалын чору-дуп, бар чөптөстерин эдер дугайында чуртталгаларга, албан черлеринге сүмелерин бериш келген.

Амгы үеде колок төвүнде ногаан театры болгаш спорту шөвүнү ту-дугулары тулук чорууп турар, оларын

улуг байырлалдың бетипте тулуп, амжалдаа кинер дээр колхозчу ту-дугулар социалистг чарышты кал-барган. Ногаан театрынын, спорт шө-вүнүң тууду доосту бээрге, чаагайы-дылга амжалын улаштыр чоруда бээр.

Юбилейиң алдар болдуруган бүгү туудуңу социалистг чарыжына ки-ришкеш, алган хүлээлгелерин амжы-рылга боттандыраар аргалар, күр-дүлүлөр кара-Хөлчүлөрдө бар. Ку-рунениң чагыг-далгаларын, соци-алистг хүлээлгелерин чогуур хуу-сааларында күөседип төдөдө, ор-ганизастиг амжалдарын экижерде чугу-ла. Бо талазы-биле колхоз баштаар чери, парток, кезде Совет чогуур хөмчөглерин ап турар. Партийдиг амжал болгаш Советтин организас-тасыг амжалын улам-на идеялык-жидер соруга-биле партианын, со-веттин активтерин үчүстөк бурузуң-де быжыглан, олар хүлээлгелерин ак сеткилди-биле күөседип турар-лар. Кара-Хөлчүлөрдүн болдулары чамгыс—юбилейиң күш-амжалчы чедикшиинер-биле уткуур.

С. БЕЛЕК.

С. Феонистовтун фотолары.

ПАРТИЙНИ АЖЫЛЫ

Партийни-политикти ажилды ажил-агыйтгы практикти сорулгалары-биле дүүштүрү, ылангыч мурнакы дуркулганы негдерири талазы-биле «Искра» колхозта партион тодоргой хемчеглерин ая келген.

Колхозта 30 агитаторлар, 11 лекторлар амылдап турар. Бодунуң дайынчы күнү болуп активе далнып алгаш, партия организацианы масса-политикти ажилды багыт эвес тургускан. Колхозту экономиказын көдүрөр, колхозчуларын чагай чоруун экинжидер дээш партийни агитацианың дээштик салдары өскү чедишиктерин болдуруп турар. Колхоз буюрүлгенинң бүгү-ле унактарында быныгылаттыган агитаторлар болгаш лекторлар нитиниң малынң баш салын эстүрөр, малдың продуктуун көдүрөдүр, нөдө амыл-агый культураларынң дүмүттүүн бедидер, туугу хөдөөн улам сайзырадыр, күрүнө мурунуга алган планын ооналгаларны күөсүдөр, культурулуг, чагай чурттаар талазы-биле амыл-агыйлорнун ортузунга таймыр массалык ажилдарны чорудуп турар.

Обиелити чылда алган социалист хулаагелерин малчыларнын, тараачыларнын, туугу-муларнын болгаш өскөдөрнүн дээш ак септиклик хамарылыгы партини агитацианың ачыкча күөсүдөр, Сөөгү чылдарга чедир колхозтун амыл-агый хөмүдүндөй турган. Ам мурнакы амыл-агыйларнң денделик бөр чоруур. Мал амылын талазы-биле эки чедишиктер болдуруп турар. Бу чылды эртен беш айларында сут саалданы көдүрөдүр, мал семирткилик эки организастаттыган. Оң түңкөндө июнь 1-ге чедир колхоз күрүнөге 860 центнер сутту салып, чортык

СОРУЛГАЛАР-БИЛЕ ДҮҮШТҮР

Культура оаглары болуп клуб, библиотека, кызыл булуңдарны амылдарында чедишиктер бар. 50 амыл кичи киржикчилер боттыгыны уран чүүл белгилери эки амылдап, оларнын район тевүнге көргүсөн өтчөттүг концерти чедишиктер эртен. Агиткультбригада кышкы үдө малчынар турлагларыңче донтаамал үнүп, тургустунган графини өзү-үзү амылдап. Ам клуб эргелекчи Самдан Хевеер-оолга удурткан 9 кичи составты агиткультбригада сут-бараан фермаларыңа, хойжу бригадаларга концерт көргүзүп, кожа-хөлбөз амыл-агыйларнң малчыларыңа концерттин база бараалгадырлар. Агиткультбригаданн идеялиги, талантылы киржикчилери Хертен Биче-оол, Ховалыг Орус-оол, Рай Монгуш болгаш оон-даа өскөдөр чон мурунуга эки ойнап, хүндүмөлдү чылап алган.

Партийни агитацианың база бир хөвири — өскү агитация колхоз буюрүлгенинң бүгү-ле адырларында эки тургустунган. «Крокодилдер», «Дүвүрөззинер» ай санында үнүп, артель буюрүлгенинң амылын, тустук кичилериниң амылын болгаш амыл-агыйларнң чедишиктерин дуржулууча чырытып турар.

Колхозта партионунң бөорү (секретары эш Чылбаа), эге организациалар Улуг Онтарыны 50 чылды алдырган социалист хулаагелерин эки эки үрөтүндөй күөсүлдөдү дээш колхозчуларны күш-амылчы демиселе мобилизастап, партийни агитацианы күшөлдөдүр турар.

К. МОНГУШ,
СЭКП-нин Чөөн-Хөмчү райкомунун агитация болгаш пропаганда кидилинин эргелекчиси.

Ольга Павловна Чуева Тандыда «Революциянын чалбыжы» колхозтун агроному. Ол, ук амыл-агыйда үр чылдарын дургузунда амылдап келген хоочундарын бирээзи. Ольга Павловна техникум дооскаш, дыка аныянда-ла агрономнал эгелээш, бедик дүжүт өстүренинң мастери чедир өскөн. Оон амылдап турар колхозу Танды тараалан, экономика талазы-биле шыдалдыг амыл-агыйларнн одуруунда турар. Колхозтун тараачылары чамдык дүжүтүр эвес чылдарда бөзин бедик дүжүтүр эстүрүп ап, хожудайгай амыл-агыйларга дуулап келген. Бу бугүдө эш Чувеваның биче эвес салышынына кирген. Ынчангаш оон чалгыч чер чуртулары ону хүндүлээр, «бистин Павловнавыс» джирлер. Балгазын суурун чурттачылары хоочун агрономун моод-биле ийи улаа Тыва АССР-нин Дээди Сөвединин депутадына сонгуп алганнар ол.

ЧУРУКТА: О. П. Чувеваның амылдап орамы.

СЕССИЯНЫҢ ШИМТИРИ

Улуг-Хемде Көк-Чыраа көдө Советтин үшкү сессиязы чоокта чаа болуп эртен. Аңаа Арыг-Бажы, Хайыракан сес чыл школаларынн 1966—67 өөредилге амылдары чурттакчылары Совет өргө-чөгүрүнн 50 чылдыг хол-башкан темаларга лекция, бөседарын лекталар Советтин дөвискөрике школалардан Хайыракан школаны дээр амылдыг школа дээрин сессияны киржикчилери демдегээр. Арыг-Бажыны школа дээр өөренкилер ортузунга күл-тура-массалык амылдар талазы-биле ол школалар чылдык каан турарын санал берген эштер шүгүчүлөөш.

Устүдө амылдан чедишиктерин-биле чегдештир школаларнн өөредилге-кижилидеги амылдарында чегдештир берил илеткечилер-да, санал бергендер-да чугаалааннар. Өөредилге чылдык организациоты өгөдө, школа назылыларын бүрүн хаара туса-даа, кайы-лаа школаларга улун санында багыт өөредилге-лик өөренкилер, чылдагаал чок черге шак үзөлдөр бар бөп келген. Ада-не комитеттеринин даргалары Сөвөн, Самбала олар амылдар-биле амыл иделей чон амылдар келген. Бу амылды чамдык башкылар база кошка организациотун. Чурум чок, кошка өөредилге-лик өөренкилерин азы-илерин-биле эвөөш чугаала-жып, оларнын тургаларын кылды өөренки тургаларын байла-лым дыйнаптай турган депу-таттар боттарынын саналыга чугаалааннар. Бичин тургалар улуг улустар килпоунга барып, дыка орай үзөлдө суур кезип чоруп турары хаа эвес. Суурларда школаларга хамарышкан башкылар чамдык амыл-биле тодоргой шимтирин сессия хүлөөп алган.

Кезир өөредилге чылдыг өөредилге-кижилидеги амылдарын экижидер сорулга-биле аңаа белеткели амылданган эгелдери чугула дээрин сессияны киржикчилери өөренки көргөш, маңаа хамарыштыр саналдарын берген. Чаа өөредилге чылдыг белетке-ликтер: школалар септиклик, өдөр-маш белеткелик иль 25-ке чедир лөвөрүнн талазы-биле тодоргой шимтирин сессия хүлөөп алган.

О. ТАВАА.

Чараш, чалы хоорайым

Республиканың наймысала Кызыл хүн-хүвү-биле сайзырап, улустун буюрүлгенин, чурттагынын, культура албан черлеринин туугулары-биле шиметинип, чаа-чаа каварлар нежекип бар чыдар. Ону кичи көргөш, магадап хамас-тыр. Бу дөрге тыва улустун хой националдык совет улустун өтбөдөниге эң дейер думбаш бөп каттымып киргеш, өмөк-хөгүлү, өөрүшүлүг болуп, бай-чагай амылдар-биле чуртай бергенин, даргагы чырык-чагай хүлде аас-кежигит апарган, дидим-өрес башы орамын тодоргой херечазы-дир. Ынчангаш шуукунуң болганмын.

«Кызыл, кызыл чаптып үнгөн өмөс чечен
Кызыл, Кызыл — наймысала хоорайым сен...» деп одуруларнын төртүтүп келгени, анык-даа, улуг-даа кижилерин ол өзүлөр ирлажып турары таварыга эвес.

Асфальтлыг кудумчуларын ол-бө талаларында теректерин нөгөн бурдери салгып-сырылган хөбөнөшкен Ленин кудумчу-биле башы өрө, Кызылдын чаа университетинин тудуунда амылдап турар Сергей Иванович Назмысине узежы бердим. Оон амыл-иңчи солун чугааларын дымнап, чаа-ла туттунуп турар объектиге чедип келгенин бөзин өскөдөр боттар мен.

Мында амыл шывап-ла хаймышыныг. Күчүлүг улуг

В. МОЛЫБИНИҢ ФОТОЗУ.

Бызычылар баштайгы үдө ону тудуп бөрбөинден цемент дүжүрүр чер чок турдуус.

Улусенин күштүг деп улустун чугаам бар. Сергей Назмысинин бригаданы боттары белеткен хүлөөлгени алган, ону ол хуусааында күөсөдөп адыр дээш шүдүрү амылдап турарлар. Кандыг хүлөөлө ол, иччаш? Ол дөрге наймысала-лык университетин Улуг Октябрьниң 50 чыл оюңу байраламын буюрүлгө шүт амылдарга кирери дээш амылдап турары болуп.

— Тудуужулар тургусту улус, хоочун чугаага мыак эвес — деп, бригадир дүдүмүрү аярак чугаалай-дыр. — Алган хүлөөлөгөсти ол хуусааында чере күөсөдөп шыдаар бис.

Бригаданы бодунун шалыңчы күш-амыл-биле өскө өөрүңгө үзөлдөр-чике бөп турар амыл-иңчи кижилер хой. Оларга хой чылдарын дургузунда туугу мергежилдеги амылдап келген эштер Тулун Стужек, Ооржак Чаа-оол, Павел Башкирцев, Климентий Жученко болгаш өскөдөр-даа хамарыш.

Мыдыг амыл-иңчи кижилер турда, амыл буюрүлгө болуп чугаа чок. Бригада эртен айны амыл планын ажып күөсеткен. Ам бо хүнүдө амыл база-ла шалыңчы чоруп турар. Чаа университеттин хансы улам-на бедип өрө.

Хонук-хуусаа бидирбейн эрте бөр, наймысала Кызылга база бир чаа магалын кызылчаларны, наймысалага келген аалчыларын өөртүр.

Х. МОНГУШ.

3120 тонна сиген

«Улуг-Хем» совхозтун парткомунун буюру совхозтун малына чөм белеткенин белеткеш амылдарын чоруп турарын дугайын чугаалаган. Июнь 10-нүгү мөдөөн-биле амылга, мал чөм белеткенин амылдар тракторларын, көдө амыл-агый машиналарын болгаш өскө-даа хереселдерин септиклик оюмун турарып, Септик амылдарынн графини тургустунамын.

Совхоз бо чылды 3120 тонна сигенин кезип белеткээр планын, Бо амылга хой машина-техника, кичи күжү негеттнер, ыччангаш бо чугула хампагына улустерди белеткенин, амылда чегдештир-биле шимчег демисежирин бюро айтыган.

Т. ОНДАР.

Октябрының 50 ЧЫЛ ОЮНГА

ТЫВАГА РЕВОЛЮСТУГ ШИМЧЭЭШКИНИН БОЛЬШЕВИКТЕР БАШТАП ТУРГАН

Аңгы демиселинн оюнга өзүп быжыккан большевиктер партины Октябрьнин баштыгы болган. Ол болза саямчын аңгында социализм дээш демисели, нити улустуң тай-бың дээш демисели, Россиянын дарлааткан улустарнын национал-хосталгалыг демисели революстуг чангыс агым кылдыр каттыштырган болгаш калиталимни дүжүрүрине ол куштерни угандырган» деп, СЭКП-нин Программасында айтылган.

Дыка чылды калган болганда дарлаачыларга уду амылчы чоннарн демиселин баштайкы дөг мыдыг организациа Тывага чок турган. Ынчангаш Сибирге большевиктерин эң дайынчы отрядтарынн бирөөн — Красноярский партиа организацианын составына кирип турган Минусинский большевиктер организациаы Тыванын революстуг куштерини хөдөүдөниге халчок улуг ролду ойноган.

1917 чылдын март 6-да-ла, казан ханзын эрге-чагырганың дүшкенин дугайында мөдө Тывага дымнапкан турда, Минусинский большевиктер организацианын негдесини өзүлөр нитини аймык чок чорууну Минусинск комитети хаа эрге-чагыргаларын Тывага эжелекч политиканын соксадырынн чугулазын дугайында телеграмманы Бүрүнө думанын Тур комитетине чурткан. Тыва чирин эки билди, Минусинский хой-ничи амылдарчы И. Г. Софьяновка онза телелекчи эргени тыыскаш, ону Тывага командировкалыг чорупур деп шимтирди. Ынчалза-даа Тур чааак хаа эрге-чагырганын политиканын солугурун күөсөөн. 1917 чылдын майда, Урянхайтин тур край комитетин чымдарган хуралыга тыва вошнар болгаш дүжүмөттөр

болурун турда, тываларга бот шимтирлеттир чорукту тышырынга уду, Тывага Россиянын протекторатын чепсекти күш-биле беэин камгалаарына уду резолюцианы хүлөөп чыгарган. Буржуа Тур чааак өзүлөр чакаткы бүгү-делегей бүгү хүлөөлгелерин бодуна хүлөөп албышан», ол ышкан «Урянхай крайга протекторатты халжып бөдөмүн хүлөөп көргөш». Октябрьниң буюрүлгөүндө Тывага байдал амылчы чоннарнн нити революстуг көдүрүшүгүнү-биле таймырлатып турган. Ынчалза-даа чылды калганымн, революстуг төптөрдө он ырак тургаларын, контрреволюстларын тергилдөөлүг болгаш өскөдөрнүн салды-хамарышынн жүзүндө, Советтерин тургузары дээш демиселе 1917 чылдын ноябрынын төңкүндө — декабрынын эгезинде, казан Октябрьнин социалист Улуг революцианын тиделгенинн соонда Совет эрге-чагырга калбап белдем бүгү Россияга триумфалыг бөзүм-биле эгелден соонда, ам калбарган.

1917 чылда Тыванын Минусинск болгаш Красноярскке белеткеш хуралызы чамдык чылдагыларнын ужуң амыл-да тургустунамын. Большевиктер партианын 1917 чылдын сентябрь 3-тен бөр кезижуну Ипполевий Георгиевич Сафьянов Тывага Минусинсктен чедип келген. Ол майда келгеш, чоңун ортузунга, чунуң-даа мурунла, край төвү — Белоарский амылдарчыларнын ортузунга революстуг амылды чаа-ла чорудуп эгелен турган тус черин активчилери-биле узежып чугаалашкан. Оларнын бирөөн — бири орус революцианын киржикчиси Никифор Григорьевич Крюков кези чорупу эргеледин топонамы турда, 1916 чылдан бөр Тывага амылдап турган. Ол амылдарыга кылды-даа артык чок турган. Оң соратнын — база-ла бири революцианын киржикчиси Максим Яковлевич Крюков. Тывага ол 1914 чылдан бөрүрүр, кези чорупу эргеледик тентиктиг кезинин эргелекчи болуп амылдап турган. Туру-хавсы шөлүгезинин Тывага келген болгаш Заманка (агы Бай-Хаак) Советтер

Инцила-даа реакция Тываның бири Сөведин тардыр өйлөдөр артамык болган. Ынчаарга Совет эргө-чагырга дээш демиселчилерин крайдан үндүр шөлүткен ийги болуун уеник болгаш минусинск большевиктер хүлөөп алган.

Минусинск Сөведи Тываның амылчы чоннарына дуа чедирип турган. Экономиктиг болгаш административтиг азын чак кемчелерини ол амылап кылган — Тыванын контрреволюстуг эрге-чагыргаларын болгаш казак сотыга азы-хөргөңи үндүрүп бөрбейн, кези чорупу эргеледин адренче баранарын ара доктадып турган. Уеник волостиге болгаш Тывага «Правда» болгаш өскө-даа большевик союнуларын чонна таралып турган. Минусинский бодуна «Эш» болгаш «Известия» деп союнулар үнүп турган. Аңаа В. И. Ленинниң чүдөдери партианын революцианың жүзүлдөгү амылчы болгаш социалист турту-аушкунуң эгезин дугайын дымнадып турган. Бөспаловтун, Крюковтун, Крюковтун болгаш Терентьевтин чүдөдери аңаа база парлаттыган. Большевик союнулар Тывага өзүлөр байдалы илгерилег, тыва болгаш орус улустарын дайыштыр контрреволюстларын сойгаллап, демиселе массаны мобилизастап турган.

1918 чылдын мартта Тыванын волостиге Совет эрге-чагырга быжыктып турган. Воскрескен алдын ургайында болгаш Верхне-Николаевский Советтер амылдарчылар турган. Февральдын төңкүндө — марттын эгезинде Тыванын өскө-даа булуңуна Советтер болгаш Кызыл гвардияны улуг авет отрядтары организастаттып эгелөөн. Советтерни организастары-биле Туран болгаш өчкө уеник большевиктерин бөлүүнү баштыгы С. К. Бөспалов чоруккан.

Тыванын кызыл гвардиянын баштайгы отрядтары бөп-чөпек-биле хандыларыг Уеник Совети дуулаан. Комиссар Туранинотун болгаш казак сотынын докандылыгын хөдөлдөп үндүргени Моод-биле кызылдар чөгүрөдүг үскөүлөшкенин Минусинск Сөведи чылча шал-

кан.

Тывага Совет шимчээшкенинн дуртуучуларынн ийи бөдүүн тудуун хоруудаан болгаш шөлүп чоруктасын революстуг куштерини кошкатпас аргажок болган. Ынчалза-даа демиселди чалбыктын ол өжүрүп шыдааган. Революстуг шимчээшкенин нити агымчыге тыва артарат база каттыжыл кирген. Большевиктерге удрткан орус тараачылар болгаш амылдарчы күш-амылчы артарат-биле харылажып, чурта революстуг шимчээшкенин дугайын оларга чугаалап, оларнын өзүлөр өнүктүрү кынылары дээрин оларга чугаалап берип турганнар. Тургустуну келген байдалды өөренип көрүшүшү, Минусинск Сөвди империалист аватарынын өмөргөжилеринин Урянхайны артылар, ыччангаш чүгө иччарда аңаа боттирлеттир чоруктуң принциптерине демократтыг организациаларнын тургузары чугула деп санаан.

1918 чылдын мартта болган IV-ку край съездинде амылчы болгаш тараачын депутаттарын край советин сонгаан, аңаа Бөспалов Уеник волостинин төлөөн болуп база IV-ку съездинин дилөөн өзүлөр Совет эрге-чагырганы тургузарыга дуулаа-жыр дээш командировкалыг келгеш, съездине олурдушкан. Ол край Советинде бадмаар эргелиг кылдыр сонгуктан. Большевиктеринн минусинск организацианын, Минусинск Сөвди Бөспалов база Белоарский амылдарчыларнын идеялиги бөлүүнү ламчыштыр съездинин бүгү амылчы улуртуп турган. Минусинскке турган Крюков, Крюков, Терентьев болгаш Г. Ф. Волков олар край Советинге эвөөш сонгуктааннар. Тывага доран чедип келери билек, тускый телеграмманы оларже чоруткан.

Казак сотынын командылыгы Советтин өзүлөр сорулгаларына хамарыштыр казактарын буюдуруп турган, ыччангаш сотия бөп-чөпек-тил демисежип кирипкен. Бөспалов болгаш өскө-даа эштерни тоду кылдыр туткулап алгаш, сотия Тывагадан чорудуулан. Ынчаарда Уеник Сөвди крайын мурундагы комитетин Минусинск Сөвди чылча шал-

ков, татарлар И. Кумиров, Х. Забитов, поляк А. В. Капустинский болгаш оон-даа өскөдөр. Орус амылдарчылар болгаш күш-амылчы тараачыларны докандыг тыва ады артарат Оми Куреди, Степан Будучи, Семен Вилчирин, Ады-Тулуш Чудум, Салчак Тока болгаш өскөдөр-даа каттыжыл кирген.

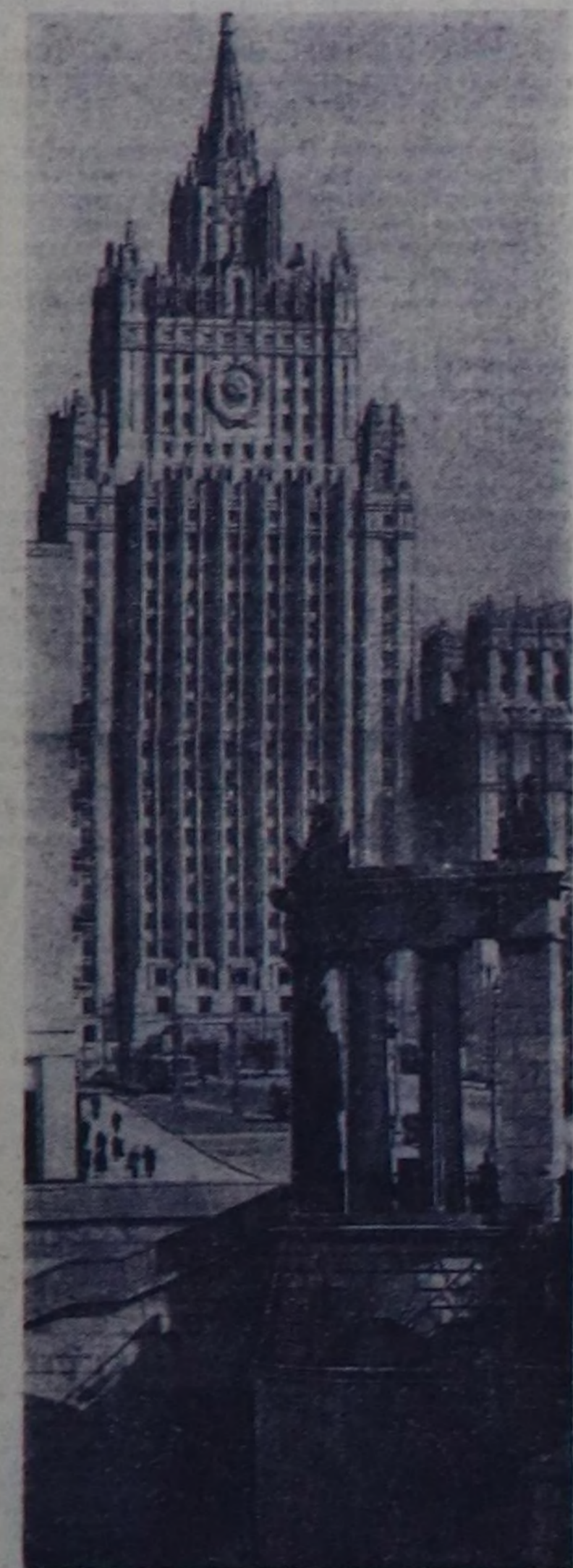
Эң чугула сорулгаларынн бирөөн болза өрус болгаш тыва улустарынн бот-боттарыга хамарыштынн болгаш Тыванын бот-шимтирлениг дугайында айтырыны чугаалажыр бүгү-тиванын хуралын чымдылары болуп деп коммунистер бөлүп болгаш край Совети санап турган. Чалаттырган артарат-биле кады край Советинин баш буюрүлгө хуралында ол хуралды чымдылар дугайында кыйгыры амылдап кылдыр комиссияны тургускан. Тывалар боттары ол кыйгырыларын мый-бөр тарашып, организациа өскө-даа амылдарын чорудуп түрөөннар. Ынчалза-даа кулактарын Туран-Өвкө үндүрген хөдөөлөни тыва съездин дүрген чымдыларын моондактаан. Ынчаарга тываларга бо улаада база-ла Уеник волостинин амылчы чоннары дуулашкан.

1918 чылдын июньда I-ги тыва база V-ки орус съездин болган. Чамдык хуралдарын кады өрттиргенлер. Съездинин эң чугула түңкөдөрүнн бирөөн болза найрала болгаш бот-боттарыга дуулажыры дугайында керезин чаргагы болуп. Национал хамарышпас болгаш бот-тускайлап чорупу Тыва алган. «Урянхайларнын болгаш орустарнын кайы бирөөнине амыл таваржыл келе, боттарынын эрге-ажыктарын нити күжү-биле камгалашкан, ийи улустар уду харымын бөрү ужурут» деп, керөөге быжыклаттыган.

Минусинск большевиктер организацианын болгаш Сөвединин 1917—1918 чылдарда хөдөлгөндөрү болза Тыванын амылчы чоннарыга болгаш оон революстуг демиселге дуулааларыне уланган.

В. ДУРОВСКИЙ,
төүгү эртемниин кандидиди.

ЫНАК ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТА

Хабаровск (СЭТА). Байрлалдын бие шиметинг бо хоорайга июнь он дөртө чурттуу бүгү булунарындаан аалчлар келген. Совет чурттуу эвиледешкен он беш республикаларындаан аныяктарның төлээкчилери бүдүрүлгенин аныяк мурнакчыларның слдунга, Амурда-Комсомольскинң 35 чылынга тураскааткан чалы назынның байрлалында киржирибиле ол хоорайда келген ол-дур.

Хоорайның ээлери — заводтарның болгаш фабрикаларның аныяктары, дайчылар — келген аалчыларын болгарыга хүлээп алган. Оон сонда слттун делегаттары Амур хемин паромнап кешкеш, хамааты дайынның маадырларын хөөрүнге барып мөгөйп азулар дээш маадырлыг Волочаевск тейиче чорупкан.

Хабаровскинң Ленин аттыг эң-не

улуг болгаш чараш шөдүңге июнь он дөрттүн кежээинде слттун бүгү делегаттары чыылган. Байылыг митингинң соонда хоорайның аныяктары бүдүрүлгенин аныяк мурнакчыларынң Бүгү-эвилед слдунуң делегаттарын эрикче үдээш. Совет чурттуу аныяктарының төлээкчилери оортан «Хабаров», «Седов» дээр тепло-тооттарга олурупкаш, Амурда-Комсомольск хоорайже чорупкан.

Чалы назынның хоорайның, боду бүткен маадыр болу берген хоорайның аныяк тулугжулары үжөн беш чылдарның мурнунда база хеминң ол оруу-биле Амурда-Комсомольскинң амгы турар черинче чоруп турганнар.

Чалы назынның ол хоорайның ажылышчилери чурттуу аныяк өскенинң төлээкчилерин өөрүшкү-биле хүлээп алырынга белен.

«Мээ Москван» деп чурк делегаттарын. В. Колевоинуң чурруу. СЭТА-ның фотохроникасында.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮҮНЕРДЕ

Делегей чаа совет инициативаны чүүлдүгүнүп турар

ТОБИО (СЭТА). Чоокку Чөөн чүкте израиль агрессиянын уруктарын ууткаар дугайында айтырыгын чугаалажып көөрү-биле КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдар дугайында Совет Эвилелинин саналыга Япония чөлшөөржи турар дээрин Япониянын даштыкы херектер министери Такао Мики парламентаге медээлээн.

ДАМАСК (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдар талазы-биле Совет Эвилелинин саналыга дугайында дыңнадыгы болгаш эжелеттирген девискээрден израиль шериглери доп-дораан үндүренин негези резолюцияны төлөвилелин совет төлээкчилерин Айыл чок чорук Чөвүлелинге кирген дугайында мезээни сирий парламента бирги арнырынга парлаан.

КАИР (СЭТА). Каир парламента Совет Эвилелинин чаа инициативанын дугайында дыңнадыгы көскү черлеринге парлап үндүргөн. Египет чаа Совет чааактын саналын деткир деп айтышкынын КНО-га бодунуң төлөдөрүнге берген дээрин МЕН агенттеле дыңнадып турар.

БДАПЕШТ (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдар дугайында ССР-нин даштыкы херектер министери А. А. Громыкин саналы сөөлү 24 шак-

тын дургуунда эч чугула дипломаттыг болушкун болган деп, Непсабад-шаг солун бизжээ.

ВАРШАВА (СЭТА). «Израильда эжелекчи чимезишкенини», «Агрессорну кармаар жүрүлүг», «ССР КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдарын негез тур» — мындай эжелер-биле польша парламента Чоокку Чөөн чүкте үскүлө-жишкени-биле холбаакан сөөлү болушкунарын дугайында дыңнадыгы парлаан.

БЕРЛИН (СЭТА). КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдар дугайында Совет Эвилелинин саналы ГР-ниң парламентазын кол тема болуп турар. Совет Эвилели Чоокку Чөөн чүкте дайыннын урукчуларын болдурабыз-биле болдура-ла бүгү чүвени кылган. Израиль агрессорларын кычыктырбай-биле бүгү-ле куженишкенини ол салган. Мынчангаш Совет Эвилели араб чурттарын улустарына уауг дуулаамчыны, бүгү делегейге уауг ачыны көргүскен деп, «Берлинер шайтунг» солун бизжээ.

ПАРИЖ (СЭТА). Чоокку Чөөн чүкте кризисте чугаалажып көөрү-биле КНО-нун Кол Ассамблеязынын онза тускай сессиязын чымылдар дугайында Совет Эвилелинин саналы-биле

Эжелекчилеринң уулгедишкенини

ДАМАСК. СЭТА-ның корреспондентин Л. Мелведонун дамытып турары бола:

Сириянын президентини Буреддин Атаси балыгалтырган сирий солдаттар чылдар шериг госпиталына чораш. Оларынң көйүн өртөндүрө бомбар-биле балыгалган, арныры болгаш мага-боду өртөнгөн. Израиль шериглеринң эжелен райондардан келген тайбын чурткакчылар балыгалтырганарын аралында база өзөш өзөс бар. Хүн бүрүдө ол райондардан дескенерин келири уругулап турар. Ам беши Дамаскка дескенер мун-мун кижиге санаткыны турар. Оларны шкыларга болгаш хуузуна бажынарга сайгара чытырып турар. Оларын хөй нурууу бола, төрөөн сууларындан агрессорларга үндүр сыырткан тараачынар болуп турар. Израиль шериглер атылажышкынын соксактан соонда беши ол суурларын эжелен алганы билдинтир болгай. Израиль шериглер тараачынарнын өткөл, малын, черин болгаш бүгү эг-хөргөткөн кагаш, бажынында үнүп чоруучура кыш-биле албадан турган деп, дескенер чугаалап турар. Суурун кагаш, үнүп чоруучуранда ойталаан бүгү кижилерин эжелекчилер боолал өлүрүп турган. Хашына көдө суурга хөй чурткакчылар өлүрткөн. Маншур көдө суурга (аль-Кувейтраын барын талаазыне 5 километр ырак) израиль солдаттар чурткакчыларын бир бажыне сымырып кирген, ону керсин-биле өртөткөн. Бо бүгү фактылар атылажышкынын соксаклыг дугайында Айыл чок чорук Чөвүлелинин шиттирлерин Израиль чүглө үрөп турар дугайын эвес, зарын база делегейин дүрүнерин болгаш хоолдуларын үрөп турар дугайын херекчелер, шеригин кеминң уулгедишкенин израиль агрессорларынң үлгеткенин сойлаап турар. Олар боттарынын ол бүгү кеминң үлгедишкени дээш харысалганы хүлээп уауртуп.

Агрессорларның чидирин

ХАНОЙ (СЭТА). Хабак можуга Вьет-Додараттыган мекан армиянын эд-дээр-биле алырга, нитчиктери бир америк самолетту дүжүр аткан Вьет-ВДР-нин девискээр-нам информс аген-ринин агаарына ба-

лабаштыр Тель-Авивтин политиктиг бөлүктери дүвүрээнин илердеген деп, Франс Пресс агенттелиги корреспондентини Тель-Авивтен дыңнадып турар.

Совет санал израиль чааакты аймазырал-биле хаара туткан кылдыр болаттынын келир-дир деп, корреспондент медээлээн.

Айыл чок чорук Чөвүлелинң хуралы

НЬЮ-ЙОРК. СЭТА-ның корреспондентини Л. Величанин биле И. Абламов оларнын дамытып турары бола:

Айыл чок чорук Чөвүлелинң хуралынң төнчүзүндө резолюция талазы-биле бадыйлашкы болган.

Совет резолюцияны чүүлдеринин айыл-биле тус-тус бадыйлаан. Израиль агрессияны буруу шаап турар бир чүүл дээш дөт чурттарын (ССР, Болгария, Мали, Индия) төлөөлери бадыйлаан. Он бир чурттарын төлөөлери (АКШ, Англия, Канада, Франция, Аргентина, Бразилия, Чанкайшист, Япония, Эфиопия, Дания, Нигерия) бадыйлаарында дадалаалаан.

Израиль шериглери доп-дораан, калдык-даа пегелдер чока чылазып үндүренин негез турар ийи чүүл дээш чурттарын (ССР, Болгария, Нигерия, Мали, Эфиопия, Индия) төлөөлери бадыйлаан. Тус чурттарын төлөөлери бадыйлаарында дадалаалаан. Ийи чүүдери нитичин-биле алырга, кым-даа уауг барылаан. Бир тээ совет төлөвилел бадыйлашкыны негеттир хөй нурууун (төс) албаан болганда, хүлээп алдырмай барган.

Ажык агрессиянын айымын тургустунган мындай үдө Айыл чок чорук Чөвүлели АКШ-ты болгаш өскө-лаа чалык куртууларын уауг хөдөлүшкенин чыдагаанында бодунуң хүлээлгенин күдүсүн чыдааган дээрин ССР-нин төлөөкчизи Н. Т. Федоренко медээлээн. Оон уауртуп тайбыга ынакшылыг бүгү чурттарын талазында шиттирлеп хөмчөлөрүн доп-дораан алганы негез турар оза байдал тургустунган. Айыл чок чорук Чөвүлелинге бо айтырыгы моон соңгара чугаалажып өөрүрүн ажы-даа чок-тур деп ол чугаалаан. Агрессорга өйтүр шапкыны бээр, боттарынын дүрүм азуулар өргөлери камгалар, Чоокку Чөөн чүкте дайын одаан өжүрө, ол районга тайбын катал тургузар талазы-биле араб чурттарын улустарына дуулаажып төлөө, өскө аргаларын дилеп тывар уауртуп.

Айыл чок чорук Чөвүлели Израильдин агрессиянын буруу шаап көрбөз болгаш израиль шериглери доп-дораан үндүренин негезеэн, мы-

Айыл чок чорук Чөвүлелинде

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). «Израильдин талазында дайын чорудуларын соксар дугайында болгаш агрессиянын түчмелинде ИАР-нын, Иорданиянын болгаш Сириянын эжелеттирген девискээрлеринден израиль шериглери үндүрө дугайында» Совет Эвилелинң саналап кирген айтырынын, а ол мында Чоокку Чөөн чүкте байдал-биле холбаакан өскө-даа айтырыгларын чугаалажып көөрү-биле Айыл чок чорук Чөвүлели июнь 14-те база катал чыылган.

Айыл чок чорук Чөвүлелинң хуралы

чангаш бодунуң хүлээлгенин күдүсүн деп, ИАР-нын төлөөкчизи Эль-Куни медээлээн. Мындай шиттирени хүлээп алырыга калдык-даа аны-биле моондактан турган дээш АКШ биле Англияны ИАР-ның төлөөкчизи буруудаган.

Совет төлөвилел дээш бадыйлаан төлөөлөр КНО-нун Уставын база агрессиянын айымын чугаалажып араттарын өргө-ажыктарын камгалап турар-дир деп, Эль-Куни чугаалаан.

Израильдин деткир база күткүп турар АКШ агрессорун камгалар болгаш бодунуң хүлээлгенин күдүсүн арганы Айыл чок чорук Чөвүлелинге бербес дээш бүгү-ле чүвени кылган дээрин Израильдин төлөөкчизи К. Халаф чугаалаан.

Агрессиянын айымын чугаалажып араттарын агрессор-биле калдык-даа чугаалажышкынын турбас тауртуп деп, Халаф медээлээн.

Бадыйлашкы-биле холбаштыр АКШ-тын төлөөкчизи Голдберг израиль шериглери чылдык үндүр дугайында айтырыгы «бөттүг фактыларын», алабыларга, араб чурттарын девискээрлерин кезин Израильдин эжелеп алганын барымдаалап тургаш, шиттирлээр уауртуп деп медээлээн.

Чөвүлелинң даргазы болуп эвес, а Даниянң төлөөлү болуп чүве чугаалаан Табор «бөттүг политиктиг чүдүдү барымдаалаар» деп база кыйгырып турган.

Канаданың болгаш АКШ-тын төлөөлери боттарынын резолюцияларынң төлөвилелдерин доп-дораан бадыйлаарын негезеэн болгаш ол төлөвилелдерин катал көрүп, оларга чаалактарын киргеринге боттарынын төлөвиленин дугайын медээлөөнөр. Чугаалажыгына уаамдыктарында оларнын кордал салганы ол шыканыч.

Айыл чок чорук Чөвүлели өскө-биле хуралын чалсараткан. Чөвүлелинң дараазында хуралы июнь 15-те Нью-Йоркту-биле 17 шак 30 минута (Москва-ның биле 9 шак 30 минута) турда эзелөө.

Редантор К. Н. КУДАНИ.

САЛГАЛДЫН МӨЗҮ-ШЫНАРЫ

(Эгези 3-ну арчында).

Аныяк өскөн боттарынын амыдыралч планнарында дык уауг кичээлени өрөдигеже угландырып турар. Биштин чып алган медээлери «Бодулар салгалынар дугайында түнү бодулар силер?» деп, «Комсомольская правда» солунун 1961 чылда чуртукан бруткелдеринң материалдары-биле бүрүн дугуар болган. «Бодуларын салгал сорулгаларын чедип алыр динчере, чогуу чүну кылар жуураг силер?» деп бруткелден айтырынга 17.446 кижиден 10.576 кжи «Өрөңөр мез» дигенер.

1897 чылда Россияга 9-тан 49 хар чедир назым чурткактын чонун 71,6 хуузу (херээктеринң 83,4 хуузу) бижик билбес болган турганда, ССР-ге 1939 чылда 12,6 хуузу, 1959 чылда чүглө 1,5 хуузу бижик билбес болганнар. Мычаарга 1959 чылда бижик билбес деп харылаан кижилерин элөөн хөй ыччан өрөңөрин турган болзажок, билиниң денелери ам-даа тавыс-тыр деп санаар болганнар, а элөөн чамдыгыра хочу аарыгды болган-биле бижик-даа, номчуп-даа билбес турганы ол-дур.

Совет Эвилелин шынында чову-кындаан кыра бижик-биликти чурт алганын турган. Мычангаш ам чаа со-

рулга салдынар турар. 1966—1970 чылдарда ССР-ниң улус ажы-агыйын хөгжүдөр талазы-биле СЭБ-ниң XXIII съездининң хүлөп алган Директиваларында бижикени бола: «Улус өрөдигенинң хөгжүдөзүн база чурткактын чонун нити билгидекини, кадрларын белеткериңиз шынарын бедирин баш бурунгаар көрүп турар. Беш чылды дургузулган аныяктарга хамаарыштыр бүтүнүтинин ортумак өрөдигенинче шилчигени доозар.

Германиянын Федеративтиг Республикасында үндүрүп турар «Аныяк салгалдын үнери» деп сеткүүдүң кол редактору 1965 чылда биштин чуртка чораш, «Москвага чугаалажышкынар болгаш хайтаргалар» дээр чүглө мынчаар бизжээ: «Сөөлү 10—20 чылдарда Совет Эвилелинде чаа революция — өрөдигенинң революцияны болуп турар-дыр. «Өрөдиге» — аныяк салгалдын чурткактын сөзү алганын чорду. Өрөңөр дивейн турар ийикле өрөңөр-мезин турар аныяк өскени мен Москвадан тыппаан мез».

Маркстын мындай бир чугаалажып сактын көрөөли. Оончу-биле алырга, дээди кижизин чорук чогуу чүглө днээ, «...кижи бүртүтүнч салым-чалазын калдык-даа моондакташкын чокка өзүп сайырамын дээш, анаа таа-

рымчалыг социалдыг бүгү байдалдарын тургузарында болур. «Силерин-биле алырга амыдыралда эң-не кол чүве чү?» деп, 1966 чылда чорукан бруткелде хыналда айтырыг салдынар турган. Харыларынң эң-не хөй савынын — «амыдыралга турга чогуу черин тывары (сорулган ботандыры, амыдыралч планнарын, иле-алдарын күдөдери) деп хары элөөн, оон сөөлүге «ынакшыры, өг-бүдө турар, шычы өнүктүрөтү болуру» кирген, а үшкү чери — «кижилерин хүлдүрээр» деп хары эжелээн.

Ундарат эвес, а омакшыл, шөлөөткөл эвес, а хүн бүрүдөгө сеткил хайнышкыны, хүнү бодулар чорук эвес, а сорулгаже бурунгаар чүткүл, чедип алдынганына оожургал эвес, а чаа чүүл дээш сундугтары — бо бүгү бола ХХ вектин алдан чылдардагы салгалынн төлөөкчизи — совет аныяк кижинин моральдыг мөзү-шынарын тодаргайлар кол чүүл болур деп, бис чоргаарал-биле чугаалаар өргелиг бис.

Владимир ЛИСОВСКИЙ, Аныяктар айтыргаларынын социологтуг шынчыл институтунун улуртукчуу. (ИМА). Ленинград.

Эмнеринң ажыктыгынын болгаш хоралынын дугайында

Блтин-те шаг тонуп, баш араарында эмчиге баргай, боттарымыз эмнерин бээр болгай бис. Эмчилниң рецензи чокка ижер пиррамидон, аспириин, стрептоцид дрон ышкаш эмнер бүгүдөгө бладдингир. Чамдык эмнерин эмчилниң сумелзанын-биле ишкеш, оон сөгсөз база катал сегизинисти барымдаалап боттарымыз ажыглай бээр бис.

Бир чамдык таварылгада кижин бодунуң турмуз-биле кандыг-бир нестереней эмнерин ижин-даа болур. Ичинчээжок оларын олар-ымчалыг херекчээр херек. Кижин бүдүрүчкө эмнеринң доштин аитгы-агы болур. Ол болза организмиң функционалдыг ажылдар оңкай байдалында хамаржыр. Бир эвес могол турпукан кижилер сергелденер дээш кофеиниң уругчуу ижер бола, харын уйгу кедирер апаар.

Эм ижерде аарыг кижининң назды харын барымдаалап көөрү чугула. Уауг назамлыгларга оңи холаан эмнерин таблеткалар (шөйүндү аарыгларында, чөдүгө) акы дуулаар. А бичкан уругларга оңи холумактыг таблетка айымалдыг.

наар эмнерин ажык сут-биле кады ижерге, куску кедирин болур. Чүгө днээ, ук эмнер ажык чүгүл-биле холушкан, куску кедирер бүдүмөдө (салынатат натрия) мылгап үндүрер. Сульфаниламидтиг эмнер (стрептоцид болгаш өскө-даа) ажык сут-биле холушканында бүрүектерге дурушкан, айда дат, элэин апаар, эвалбес бүдүмөдө тымылдарар.

Эмнерин шай-биле ижерге, ажыктыг болбайт баар. Чүгө дээр, шайда эмнерин доштинин оожумнадыр бүдүмөдөр бар.

Чем солчулгазы үрелген болгаш атеросклерозтан араары кижилер под аймаа эмнерин ижин турар. Ук эмнерин чүрек араарында ижер глюкозидтер, стрихнин, кофеин, атропин болгаш өскө-даа эмнер-биле катая ижин болбас. Иодутг бүдүмөдөр эмнер-биле холушкан, ирпак чийикке, аам дуруугушкуну боладурар.

Аарыг кижиге мурнунда оңи дуулаан турган эм хенертен оңи организмине хора чедирин болур. Чижээлээрге, уйгу кедирер перопаал, лямкиал деп эмнерин ууда-дараа хереклеп тургалык соонда баш аартыр, куску кедиртир апаар. Мындай чорук эмнин организмге чыгар чорундан болу бола. БИдыг шынар чүгө үстүдө адамымыз уудаар эмнерге хамааржыр эвес, ипер-стианка деп эмерке, күш килер стрихнин деп эмерке база бар. Аарыг кижилерге эмнерин доштин салдырынын күштүтүңү дугайын айтыр чугула. Стрептоцид, пенициллин, хинин болгаш өскө-даа эмнерин ажылаанда, чамдык кижилерин кези пиншылээр болгаш селгектей мыка-да бээр. Ол ышкаш эди пазир, деридер апаар. Ичинчээжок бо чорук чинги-биле эртер. Аарыг кижилер мындай таварылгада организмниң оңкай байдалын эскерейин, девадар, оон чыдагалынын дилеп тыварын ордаладыр.

Чамдык аарыглары эмнеринге эмнер дуулажы-даа бола кижинин организмине хоралыг салдарын база чедирин турар-дыр. Эмнер кижиге чүгө ажыктыг салдарын чедирер төлөөдө, ажылаарынын мурнунда эмчи-биле сүмөлөжүр чугула. РЕСПУБЛИКАНЫН САНИТАР-ЧЫРЫДЫШКЫН БАЖЫНЫ.

Өөренирин күзээрлерге

ТЫВАНЫН КООПЕРАТИВ ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКНИНГ УЧИЛИЩЕЗИ 1967—68 өрөдиге чынында садыг, кулиария, белеткел болгаш ном салбырларына, алды ай хуузалыг бухгалтерлер курзуунга ӨӨРЕНИЧИЛЕР ХҮЛЭЭП АЛЫРЫН ЧАРЛАП ТУР.

Өөрениринң хуузалыгы: Садыгчылар — 1 чыл Понарлар — 2 чыл Белеткечилер — 1 чыл Бухгалтерлер — 6 ай.

Оң-биле чергелештир автолаанга ажылдар 3 класстын чолаачыларын база белеткен үндүрер.

Училище херекчилер кооперациязынын бүдүрүлгелеринге болгаш организацияларына ажылдар тускай артеминерин белеткээр. Өөренирин күзөөнөр херекчелер шитилелдеринден өөредир дугайында чоруткан бижикти алыр.

Училищеге 17 хардан өрү назым, 8—10—11 чыл школарын доокан эр, херозин хамааталарын хүлээп алыр.

Херекчелер шитилелдеринге өөредиге эртен азы практиктик ажыл-дуругалыг кижилерин биргэ элчеге, а алды айлыг бухгалтерлер курзуунга чүглө практиктик ажыл-дуругалыг кижилерин хүлээп алыр. Училищеге ирер дэм кижилер-биле беседалажып чугаалажыр.

АЖЫГ ЭМНЕР

Эмнер кол нуруузунда-а ажык болдулар, мычангаш оларын ижеринден бичин уруглар ойталаар. Ада-нелер уруунга эмни албадан-биле бөорин амадарга, оозу чөрүтүп (кымытанып), аксын ажитып даштирнн мырнылар. Сут аам кургак эм төктүн бада бээр, мычангаш бичин уруг ишсе чогуру эмниң чүглө чамдык кеаны ижер. А чамдыкта оң-даа дора болуулар: уруг кузутулар, мычан ишкен эмни куску-биле кады күштүзү үнө бээр болгаш азы иштинге оон чүглө ажык амдын артып калыр.

Ада-нелер боттарынын чап уругларына берин турар эмниң амдын бичин чугула. Ол эмни боттары-да шенеп коор азы эмчиден-даа айтырып ап болур. Бир эвес ам ажык болза, ону баштай чыгарган алгаш, оон соонда уругга бээр херек.

Өөренирин күзөөн кижилер директорунң алдында дараазында документаарын чорутар:

Шилип алган мергежилни айткан билдиринишкени. Херекчелер шитилелдеринден чоруткан дугайында бижик. Билинин дугайында документ. (Бозу-биле). Автобиография.

Автоматтык ажык стажынын дугайында шынылга азы күш-ажык денеринден үндүр бижидилге. Сөөлү ажылдап турган черинде характеристика.

Уш фотоурук. Калдымын дугайында эмчи шынылгазы (286 хевир-биле). Училищеге кирген кижилерин стипендия-биле, чурттаар чөр-биле хамдырар.

Учедени националдыг уругларын күрүениң долу хандырылгазында хүлээп алыр. Билдиринишкенин июнь 31-ге чедир хүлээп алыр. Беседалажып чугаалажылганы август 1-ден 20-ге чедир чорудар.

АДРЕЗИ: Кызыл хоорай, Шетинкин-Ирваченин коудумчу № 30. Телефон 37-07, 36-54. УЧИЛИЩЕНИН ДИРЕКЦИЯЗЫ.

КИНО

ИЮНЬ 16-ДА
«НАЙРАЛ»: «Фольга» 11.15.
«Арыг дээр» 12.45, 2.45. «Адымыш» 4.45, 6.30, 8.15, 10 шактарда.
«БАА-ХЕМ»: «Аринка» 3, 5. «Всено документ-биле» 7, 9 шактарда.
ЧАЙГЫ ТЕАТРАГА: «26-ме адым болбас» 5, 7, 9 шактарда.
«ЕНИСЕЙ»: «Хундуку сезансыга ийи билет» 11.30, 1.40, 3.30, 5.30, 7.30, 9.20 шактарда.
«ВОСТОК»: «Уш кадар ийи» 1, 3, 6.30. Өңүңтер болгаш чылдар» (1-ти, 2-ги сериялары) 8.30 шактарда.